

BÉCSI POSTA

• Kulturális - közéleti online folyóirat •

Kiadja a Bornemisza Péter Társaság

Herausgeber / Publisher: Peter Bornemisza Gesellschaft / Association

• Bécs • Wien • Vienna •

becsiposta@gmail.com

Kedves Barátai a Bornemisza Péter Társaságnak! A magyar diaszpóra tagjai!

Szerényen, de eredeti közlésekkel indulunk! Indul a Bécsi Posta, a magyar diaszpóra lapja!

Köszönjük hozzájárulásukat e szám szerzőinek.

A lapszám végén megismételjük küldetésünket, elképzeléseinket. Várjuk a visszajelzéseket a

becsiposta@gmail.com-ra.

Magyarok, ha megszólalnak

A Dózsa család – Caracas, Venezuela

1. rész: Dózsa Péter

A magyarság elvándorlása a második világháború éveiben sokkal intenzívebb volt, mint az előző világháború idején. Ekkor már a közlekedési eszközök biztonságosabbak voltak, nagyobb távolságokat lehetett velük áthidalni. A háborútól való félelem sok magyar családot arra késztetett, hogy egy másik, akkor még sokkal békésebb kontinensen, Dél-Amerikában keressen menedéket. Ismerkedjünk meg egy ilyen távolban letelepedett családdal, illetve ez alkalommal egyik tagjával.

Dózsa Péter szülei Magyarországról vándoroltak el, de ő már Venezuelában, Caracasban született és ott él a mai napig. Beszélgetésünk közben megelevenedik családja története.

Az én szüleim mindkét oldalon bevándorlók. Apai és anyai nagyszüleim nem egyszerre érkeztek, sőt hosszú ideig nem is tudtak egymásról. Apai nagyapám egyik testvére, már a háború elején eljött Venezuelába. Meg akarta tudni, hogy milyen itt az élet, boldogulhat-e itt egy gyerekes magyar család? Budapest ostroma már a vége felé járt, mikor nagyapám családjával együtt felkerekedett és nyugat felé indult. Apukám akkor majdnem 10 éves volt. Először Salzburgba mentek, ott 1948-ig maradtak és mindenki szépen megtanult németül.

1948 végén felvetődött, hogy lehetőség van Ausztráliába, Kanadába, vagy Amerikába elmenni. Mi lesz, hogy lesz arról persze fogalmuk sem volt, de nekivágtak, azt gondolták esetleg eljuthatnak az Egyesült Államokba. A nagybátyámnak az az ötlete támadt, hogy keressék meg Venezuelában a testvérüket, miután annak a családja is most velük tartott a vándorlásban. Így is lett. A már Venezuelában élő testvértől megtudták, hogy jó helyre indulnak, van ott munkalehetőség, ami a családok fenntartásához nélkülözhetetlen. Úti okmányokat már Venezuelai beutazásra kértek és kaptak. 1948 utolsó napjaiban kelt útra a három család, hogy felfedezzék maguknak Dél-Amerikát, pontosabban Venezuelát.

A két világháború közötti időszakban kevés magyar élt Venezuelában. 1945-től 1957-ig viszont 3600 telepedett itt le. Volt egy időszak amikor körülbelül 6000 magyar élt itt, beleszámítva persze olyanokat is, mint én, aki már itt születtem. Aztán a magyarországi rendszerváltozás után a kilencvenes években sokan visszamentek. Többen viszont időközben áttelepedtek az Egyesült Államokba. A néhai 6000 magyarból már csak valamivel több mint ezer maradt itt.

Apukám 14 éves volt, amikor Venezuelába érkeztünk. Anyukám csak tíz. A magyarok között találkoztunk. A kezdeti nehézségek után, mindkét családnak sikerül jól beilleszkednie, lassan megtalálták a helyüket. Azok a magyarok, akik korábban érkeztek és már megvetették a lábukat, sokat segítettek az újonnan érkezőknek. Így volt ez a mi családunk és az 1956-os menekültáradat esetében is. A fiatalok részt vettek a cserkész mozgalomban; barátságok, szerelmek szövődtek. Ápolták a magyar hagyományokat, igyekeztek megteremteni maguknak, ami számukra a magyar kultúrát jelentette. 1947-től létrehozták Caracasban a Magyar Házat. Nagyon lekicsinyítve ez jelentette a „Magyar hazát”.

Amikorra szüleim házasulandó korba léptek, már mindkét család megalapozta az életét. Sok munkával, nagy szorgalommal jutottak ötről-hatra. Ők is sokat tettek az itteni magyarságért. A Magyar Házban rendszeresen dolgoztak a rendezvények megvalósításáért. Az intézmény köré csoportosult magyarok négyévenként választják meg a Ház vezetőségét. Édesapám Dózsa Ferenc, 1980-1984-ig vállalta a Ház elnöki teendőit. Mi gyerekek is ebben a közösségben nőttünk fel.

Ez arra utal, hogy Ön nem egyetlen gyermek. Hogy alakult az ön és testvérei élete?

A szüleim már az 50-es években megismerték egymást és 1960-ban házasodtak össze. Mi négyen vagyunk. Két fiútestvérem van és egy lány, ő a legidősebb. Én vagyok a legfiatalabb. Csak a nővérem és én élünk itt Venezuelában. Nővéremnek két lánya van, a férje mexikói. Egyik férfitestvérem Sao Paulóban, Braziliában él, neki nincs családja. A másik Miamiában az Egyesült Államokban, neki is két gyermeke van, akik már ott születtek. A feleségem venezuelai. Eleinte nem tudott egy szót sem magyarul, de miután mi a családban nagyon gyakran magyarul beszélünk, fokozatosan megértett néhány szót. Két fiunk született. Elvégezték Caracasban a középiskolát, és most már mindketten Magyarországon élnek.

Meglepő fordulat. Mi készítette a fiatalokat erre a lépésre?

.....
- A fiúk nem beszéltek magyarul. Valamennyit értettek, de beszélni nem tudtak. 2016-ban adódott egy lehetőség, hogy Magyarországon tanulhassanak. Először a nyelvet, majd kiválaszthatják, hogy mit akarnak. A Balassi Intézet kezdeményezésére összesen száz 18 és 30 év közötti fiatal utazhatott Dél-Amerikából, első-

sorban Venezuelából, Magyarországra magyar nyelvet tanulni. Az idősebbik fiam is köztük volt. Mi biztattuk őt. Azt mondtuk: „Menj el három hónapra, nézd meg milyen az élet Magyarországon és Európában. Ha teszik maradhatsz tovább, ha nem tetszik visszajössz és soha többé nem említjük neked Magyarországot.” Így történt. Elment és már csak látogatóba jön vissza. Itthon mesélt magyarországi életéről, amit nagy érdeklődéssel hallgatott a család. Elmondta, hogy beleszeretett egy lányba, pályázott az egyetemre - igaz angolul -, de sikerült. Felvették. Azóta Magyarországon él. Elbeszéléseivel megfertőzte az öccsét. Így most már a kisebbik fiam is öt hónapja Magyarországon, Budapesten él. Mi fizetjük neki az egyetemet, mert a nagyobbik már dolgozik, és közben tovább képezi magát. Azt hiszem édesapám is nagyon örült ennek a változásnak.

Most éppen úgy alakult, hogy a családból egyedül vagyok Caracasban, mert a feleségemet anyai szíve Budapestre szólította. A gyermekeivel akar tölteni pár hetet. Tervezik, hogy meglátogatják az ismerősöket is. Azokat, akik évekkkel ezelőtt Venezuelában éltek. 2017-ben a magyar kormány létrehozott egy repatriációs programot. Ennek keretében 1500 magyar eredetű ember telepedett vissza Magyarországra. Ebben segítségükre volt a magyar Máltai Szeretetszolgálat is. Fizetik az útiköltséget, segítenek a lakásbérlés megoldásában, kapnak ruhát, élelmiszert. A magyar okmányok megszerzésében is segítenek a letelepedni vágyóknak. Így az átköltözők száma rohamosan nő, a 2023-as év végére már elérte a 3000 embert. Ez a magyar eredetű itteni élőknek, az itteni nehéz körülményeket figyelembe véve, nagyon nagy lehetőség. Sajnos, ez magával hozza a változásokat a Magyar Ház életében is.

A caracasi Magyar Ház egy nagyon fontos létesítmény, működése figyelemre méltó. Erről talán beszéljünk a következő alkalommal.

- Szívesen. Mesélek majd a táncsoportról és a cserkészekről, mert mindkét csapatban évekig részt vettem.

Köszönöm e rendkívül érdekes beszélgetést! A viszonthallásra!

A telefonos interjút Fetes Kata készítette,

2023. decemberében.

Barátok között –

Teniszbajnokság győztesei

Dózsa Péter balról az első

Dr. Szekeres Attila István
heraldikus, nemzetközi címerakadémikus előadása
2024.02.04.

Erdély címere az osztrák államhoz kötődő címerkompozíciókban

Erdély címere viszonylag későn alakult ki, mivel a terület a korai Magyar Királyság részét képezte, az uralkodó nevében vajdák irányították, ők saját címeres pecsétjükkel hitelesítették az iratokat. Hosszú folyamat eredménye, kezdve a 16. század harmincas éveitől el egészen 1765-ig, amikor már uralkodói adománylevél általi szentesítést nyert. Akkor már nagyfejedelemségi koronával ékítve.

Erdély ismert címere keskeny vörös csíkkal vágott pajzs felső kék mezejében növekvő fekete sas arany nap és ezüst holdsarló által övezve, alsó, arany mezejében hét vörös bástya két sorban, 4:3-as elrendezésben.

Az első címerváltozatok már a mohácsi csatát követő kettős királyválasztás után feltűntek, ugyanis a nyugati részt uraló I. Ferdinánd igényt tartott Erdélyre, és ezt a vágyat címerábrázolásban is megjelenítették. Egy, az 1530-as évek elején indított augsburgi címerkönyvben bukkan fel először Erdély címere, majd láthatjuk egy térképeken is. Ekkor még csak egy növekvő sas (vagy csak a feje) és hét hegy, csúcsán egy-egy bástyával jelenik meg. Az első ábrázolás, amelyben mindhárom elem fellelhető, az Báthori Kristóf vajda 1580-ból származó emlékérmé.

1595-ben jelent meg Báthori Zsigmond fejedelem pecsétje, mely egyesíti Erdély címereleleit, valamint Havasalföld és Moldva jelképét, ugyanis Báthori Zsigmond ebben az évben vazallusi szerződést kötött a két román fejedelemmel.

Az évek során a címer alkotóelemei – a növekvő sas, a nap és hold párosa, illetve a hét bástya – több változáson is átestek, így a korábbi címerábrázolásokban még hét hegyen álló vár jelenik meg, majd a hegyek elmaradtak, a várak bástyákká alakultak. Azt, hogy melyik elem mit jelképez, megtudhatjuk az 1659-ben Szászsebesen tartott erdélyi országgyűlés harmadik törvénycikkéből. Az kimondta, hogy a „fél sas” a vármegyét, a nap és a hold a székely rendi nemzetet, a hét bástya a szász nációt jelképezi. (A székely és szász közösség „nemzetként” való megnevezésének mintájára hamarosan a sast, mint a magyar nemzet jelképét említették.)

Erdély címerképei különböző elrendezésekben megjelentek az erdélyi fejedelmek pecsétjein, pénzerméin, majd a Habsburg-házbeli uralkodók alatt egyes erdélyi pénzekben.

Végül 1765. november 2-án itt, Bécsben adta ki Mária Terézia magyar királynő (1740–1780) azt a kötet formájú adománylevelet, amely nagyfejedelemségi rangra emelte Erdélyt, s címerét nagyfejedelemségi koronával bővítette.

Az 1765-ös adománylevél címerfestményében a hold helyzete a megszokotthoz képest megváltozott: nem növekvő, hanem csökkenőként jelent meg. Ezt a címerfestő hibájának tartom, mivel a kötet formátumú adománylevél első oldalán díszítésként még növekvő holdsarló szerepel.

Mária Terézia első nagypecsétje (kettős pecsétje) az uralma alatt álló számos ország és tartomány címere között nem tartalmazta Erdély címerét. 1765 utáni kettőspecsétjének összetett címerébe beillesztette Erdély nagyfejedelemségi címerét is.

Ettől kezdve a címerkompozíciókban együtt jelenik meg Ausztria és Erdély címere. Ugyanis 1765 után, tehát Erdély nagyfejedelemségi rangra emelése után a tartomány címere részét képezte a Habsburg Birodalom címerének. Az uralkodók Ausztria főhercegei voltak, továbbá német-római császárok – Mária Terézia kivételével –, Csehország, Magyarország és társországi királyai, stb. és ettől kezdve felvették címeik közé az Erdély nagyfejedelme címet is.

Ausztria címere ezüst pólyával vágott vörös pajzs. Laikusoknak vörös-ezüst-vörös sávózású pajzs. Ez a tartomány első urainak, a Babemberegeknek a címere, mely tovább öröklődött a Habsburg-ház alatt is. A folytonosság mai napig tart.

.....

Visszatérve Mária Terézia címeréhez: a királynő középcímerének szív-pajzsaként Ausztria címere jelenik meg hercegi koronával, a címer alappajzsának első negyedében Magyarország és társországi címerét látjuk. Az első kanton négyelt, első mezejében Magyarország úgynevezett régi címere, a másodikban Dalmácia,

a harmadikban Horvátország, a negyedikben Szlavónia, a szív-pajzsban Magyarország ún. újabb címere látható. Tulajdonképpen Magyarország ún. régi címere az első uralkodóház, az Árpádok dinasztikus címere, Magyarország ún. újabb címere a királyi hatalmat jelképező kettős kereszt, ez a két alkotóeleme Magyarország kialakult címerének. Mária Terézia királynő címerében a Magyarországot jelképező mezők alatt Erdély címere kapott helyet.

II. József császár (1780–1790) pecsétjében megőrizte Erdély címerét, ám az a középcímer bal oldalára került át. Mivel ő Lotaringiai Ferenc német-római császár és Habsburg Mária Terézia fia, az első Habsburg-Lotaringiai-házbeli uralkodó, középcímere szív-pajzsa ekként jelenik meg: hasított pajzs, első vörös mezejében ezüst pólya, Ausztria címere, második, arany mezejében vörös harántpólyán három apró ezüst sas, a Lotaringiai-címer. Ez még nem a Habsburg-Lotaringiai-ház címere, az az utód, II. Lipót császár (1790–1792) címerében jelenik meg: kétszer hasított pajzs, első arany mezejében a Habsburgok vörös oroszlánja, második mezejében Ausztria címere, harmadik a Lotaringiai-címer. Az alappajzsban megmaradt Magyarország és Erdély címere a Mária Terézia esetében megismert formában.

II. Ferenc német-római császárként (1792–1806), valamint osztrák császárként, mint I. Ferenc (1804–1835) ugyanazt a címet használta, ugyanúgy jelentek meg a magyar, az erdélyi és az Ausztriát magában foglaló Habsburg-Lotaringiai jelképek. A német-római birodalmat jelképező kétfejű sas kis módosítással az Osztrák Császárság jelképévé öröklődött át.

V. Ferdinánd (1835–1848) uralkodása elején módosítottak a címeren. Az 1836-ban összeállított címerben a pajzs első mezeje négyelt: Dalmácia, Horvátország, Szlavónia, Erdély, a szív-pajzsban Magyarország ismert címere. Tehát jelképhasználatban Erdély bekerült a társországok közé. Ez már az előképe a Magyar Királyság későbbi középcímerének. A Habsburg-Lotaringiai szív-pajzs megmaradt.

Az 1866-ban alkotott osztrák császári középcímer megbontotta a korábbi kompozíciót. Az osztrák kétfejű sas mellére került főpajzsként a Habsburg-Lotaringiai címer, melynek pajzsa körül a Habsburg Birodalom érdemrendjei tűnnek fel. Közvetlenül pajzsot övezi az 1808-ban I. Ferenc császár által alapított osztrák császári Lipót Rend. Ezen kívül két, Mária Terézia által alapított rend, az 1764-ben létrehozott magyar királyi Szent István Rend a láncán, majd az 1757-ben alapított Katonai Mária Terézia Rend az osztrák vörös-fehérvörös szalagon. Végül a legelőkelőbb, az Aranygyapjas Rend a láncán. A Lipót Rend keresztjét két érdemrend jelvénye övezi, előtte a Vaskorona Rend, mögötte az osztrák császári Ferenc József Rend keresztje.

Ezen kívül, a sas szárnyait és farkát címerek gyűrűje foglalja el. Legelőkelőbb helyen, jobbra, fent a Magyar Királyság címere, továbbá balra fent a Cseh Királyságé. Erdély nagyfejedelemségi címere bal oldalon a harmadik helyen látható, ennél előkelőbb helyet kapott Galícia és Illíria, mint királyságok, sőt még Alsó-Ausztria tartomány hercegi koronával ellátva. A sas jobb lábának karmai között kardot és jogart, bal lábával országalmát tart.

Az 1867-ben megkötött osztrák-magyar kiegyezést követően kezdték használni önmagában a Magyar Királyság középcímerét. Négyelt pajzs: Dalmácia, Horvátország, Szlavónia, Erdély, a szív-pajzsban Magyarország kiscímere. 1874-ben bővítették a címet, a két alsó mező közé beékelést illesztettek a Magyarország fennhatósága alá került Fiumé város címerével.

1915-ben címermódosítást hajtottak végre az Osztrák-Magyar Monarchiában, ugyanis a birodalom 1878-ban megszállta Boszniát és Hercegovinát, majd 1908-ban annektálta azt. 1915-ben már folyt az I. világháború, és a Monarchia szimbolikájában is jelezni kívánta a helyzetet. Jogilag nem döntöttek arról, hogy az új tartomány melyik társországhoz tartozzon, így azt sem dönthették el, Bosznia és Hercegovina címere a dualista állam melyikének összetett címerébe kerüljön, így Dalmácia példájára Bosznia is mindkét címerbe bekerült. Az Osztrák-Magyar Monarchia közös címerét az Osztrák Császárság és a Magyar Királyság külön-külön, saját koronájával fedett címere alkotja, melyeket összeköt az uralkodó Habsburg-Lotaringiai-ház címere. Az első címer szív-pajzsában Ausztria címere látható. Erdély címere Magyarország címerében az alappajzs negyedik mezejét foglalja el.

Az első világháborút követően felbomlott az Osztrák-Magyar Monarchia, külön állam lett Ausztria, külön a megcsonkított Magyarország, Erdélyt pedig Romániához csatolták, címere Magyarország címeréből Románia címerébe vándorolt át.

Lengyel Ferenc (Bécs) versei

Négysoros változatok

Év legelején

*Félek-e?
Félek.
Nem vitás.
Megrettent*

*a
realitás.
Bízom-e?
Bízom.
Biztosan.
Bennem
a lélek
itthon van...*

(az első rügyek)

*az első rügyek döntöttek: a nyár
vendég lesz náluk – néhány hét telik
s tombol a zöld biztos nyeresre áll
törli meddő telek emlékeit*

(lesz még idő)

*Volt még idő, hogy szinte minden otthon
Petőfit forgatott vagy Bibliát.
Lesz még idő, mely bármit visszalopjon
s a nemzet megajándékozza önmagát? vagy*

Az egyensúly felé

*Elértem végre, hogy kimondom,
hogy bevallom: sokat tévováztam.
Látom, bepizkolódtam önnön
művemben, a rongy színlelésben.*

*Kérlek, engedd megmosakodnom
megbocsájtásod zuhatagában!
Kérlek, engedd megtörülköznöm
kegyelmed szálló permetében!*

.....

Plágium

(M. I. verssoraira)

Be van fejezve a nagy vers, igen.

Sorsára vár, s ki írta, megpihen.

Több, mint egy évig róttá sorait...

„Csak fércművek születnek sebtiben.

Fel hát, szavak, mondat és gondolat!

Kezdjétek végtelen pályátokat,

Fél szellem-szárny, fél lélek-szárny emelt!

Gyönyörködöm, míg sorsom elragad.

Köszvény s köhögés közt a szünnapok,

és éjszakáim voltak boldogok...”

Karszékben ül Madách. Elégedett.

*S a vég, a **Bízva bízzál** fellobog.*

Átderengő

*Lúdbőrzik, lásd, a lélek,
rögtől-rögig-kíséret,
nem mereng, csak átfázik,
legbenső pórusáig.*

*A hallgatás kíséri,
fénylény voltát sem érti,
csönddé oldódik benne
négy évszak minden nyelve.
A jegesség határán
emlékszik bátran-gyáván
mindenre, amit átélt
hol kényszerből, hol önként.*

*Oly könnyed, oly nehéz is
a múlt: lélek-szintézis,
– átdereng a jelenbe.
Emlékszel még e nyelvre?*

*Amely oly érthetetlen,
utolsó és egyetlen?
De serken, sarjad, éled...*

...Nyelvében él a lélek.

Látomás

*Üveglényt képzelek magam elé,
vagy még nála is átlátszóbbat;
lebegve halad a célja felé,
nála hetedik nap van: szombat.*

*Lassú lépése végtelenség,
felhők, kozmosz labdái között lépked,
s áthaladtában, mire észrevennéd,
nemhogy megérint: áthatja lényed.*

*Tiszta üveglény, rajzolhatatlan,
megfesthetelen jövő-titok;
áttetszősége kimondhatatlan –
de a homályon átragyog.*

Haza a fazékban – Magyar életmód a világ körül

Haza a fazékban

Mindenhol jó, de legjobb otthon – tartja a mondás. És igaz. Nagy mobilitású, globalizált világunkban azonban, sokak számára megfakult és jelentőségét veszítette a kérdés: hol vagyunk otthon? Mi, Tamási Áron óta hisszük, hogy szerencsés esetben azért vagyunk a világon, hogy valahol otthon legyünk benne. Megfordítva: ha otthon vagyunk benne, akkor nem hiába vagyunk ezen a világon. Azok a boldog kiválasztottak, azt hiszem, akik soha nem hagyják el szülőfalujukat.

Akik elhagyták mégis, azok állandóan azt kérdezik maguktól: hol vagyok otthon? Eufemizálnak: azt mondják itthon és otthon, pedig az embernek két otthona nem lehet. Csak egy vagy egy sem. Csakis a valódi világpolgár az – nagyon ritka fajta! – aki mindenütt otthon van, de erre születni kell. Bohém emberek is előadják a számot – mármint mindenütt otthon lenni –, de a legtöbbször ennek sírás lesz a vége.

Az otthon legrealistább meghatározását egy kolozsvári származású hajdani barátomtól hallottam. Választott városában, Sümegen, a helyi szőlőhegy könnyű asztali bora mellett honvágát leplezve, fátyolos hangon azt mondta nekem: ott van az otthonom, ahol a számlákat fizetem. Vértfagyasztó meghatározás, viszont – ha nem vagyunk romantikus alkat – egészen közel áll az igazsághoz. És mi van akkor, ha nem

.....
tudom a számlákat fizetni? Akkor sehol sem vagyok otthon? Vagy, Tamásit parafrázálva, azért lennénk a világon, hogy valahol a számlákat fizessük benne?

Aki elhagyja otthonát – szabad akaratból vagy kényszerítés által – és nem tér már oda vissza, annak az otthon és a haza fogalmai hamarosan összemosódnak. Ha ráadásul még más nyelven is él, az anyanyelve is azonnal otthona és hazája lesz egyaránt.

Az emberek érzékenysége nagyon különböző. Ez attól is sok függ természetesen, hogy valaki hogyan boldogul, hogyan érzi magát általában új helyén. Bárhogyan is legyen, az emigránsok, disszidensek, vendégmunkások, a kitelepülők mindannyian hajlamosak a fazékba menekülni. Igen! Rövid távon sokan alkohollal, dohányzással vagy munkamániával igyekeznek kezdeti erőteljes honvágyukat és szorongásaikat enyhíteni. Hosszabb-rövidebb idő eltelte után, miután megnyugszanak egy kicsit, végül mindannyian a konyhában kötnek ki. Számtalan élettörténetet hallottam már a fehér asztal mellett. Az egyik fő motívum, hogy patriarchális férfiemeberek, akik „otthon otthon” egy tojásrántottát sem voltak képesek összeütni, gurmand szakácsokká váltak új világukban. Annak idején, otthon, testük vonalaira aggályosan figyelő hölgyek, új életükben nagymamáik receptjeit cserélgetik, készítik, kóstolgatják és nem figyelnek már gyarapodó fölös kilóikra. Mihelyt kinyitják a szakácskönyvet – otthon vannak benne.

Minél távolabbra vetődik az ember, egy másik kontinensre például, annál tudatosabban őrzi a hagyományait, köztük elsősorban a kulinárisakat, mert az otthoni ízek-illatok szolgálatkész dzsinnként hazavarázsolják az embert. Ez akkor is így van, ha a receptek, ételek, kisebb-nagyobb mértékben torzulnak – elsősorban a szükséges eredeti alapanyagok beszerzésének nehézsége, vagy a receptek pontatlansága miatt. Ilyenkor a régi receptekbe új alapanyagok, eljárások épülnek be. Én láttam már olyan amerikai magyar töltöttkáposztát, hogy a székely faluból, ahonnan hajdanán az ősei elszármaztak, biztosan kihajtották volna a szakácsot, mint egy rossz papot. Ott viszont mindenki ujját-száját nyalta, nem győzött az otthoni ízekkel betelni.

Minden nép fiára, lányára jellemző a hazának gasztronómiai utakon való felkeresése. Különösen a híres és nagy nemzeti konyhák polgárait jellemző az ízek-ízharmoníák világszintű már-már imperialista képviselője. Saját ismeretségi körömből, egyik érdekes példa erre, egy elzászi születésű, de magát franciának valló, tizenegy nyelven folyékonyan beszélő üzletasszony, aki sikeres vállalkozást és szép családot alapított az akkor még boldog időket élő Venezuelában. Félévszázados ottani élete folyamán, az asszony mindenhez könnyedén alkalmazkodott, a család elsősorban spanyol nyelven élte életét és mind üzletileg, mind társadalmilag kiválóan érezte magát a dél-amerikai országban. Egyetlen dologból nem engedett: a francia konyha fölényéből, sőt egyeduralmából. Minden vasárnap délben ötfogasos, törzskönyvezett francia ebédekkel traktálta családját. Mikor gyermekei felnőttek és egyetemre járván évfolyamtársaik, barátaik révén végigkóstolhatták a bennszülött arepák, hajacák és tacok nagy választékát – kitört a családi belviszály. Az anya könnyedén megbocsátotta gyermekei vagy férje bármely gyengeségét, kivéve amennyiben hűtlenek lettek francia főztjéhez, ha csak egyetlen vasárnapi ebéd erejéig is. Amit furcsállok, hogy meggyőződéses francia konyhai sovén létére az asszony egyik kedvenc étele, melyet szívesen és remekül is készített, a

Wellington-szelet volt. Az ételt arról az Arthur Welleslayről nevezték el, közismert nevén Wellington hercege, aki Waterlooánál megverte Napóleont, a francia zsenit és hadistent.

Mi, magyarok, méltán vagyunk büszkék nemzeti konyhánkra, ételeinkre. A gulyás, a paprikás és a pörkölt, no meg a halászlé központi szerepet játszanak bármely a hazától távolba szakadt magyar társaság honfiúi és leányi bújának megnyugtatójában. Egy kellőképpen paprikázott, éppen a szükséges mértékben odakapatott borjúlábszárpörkölt mellett még az Antarktison is otthon érezné magát a magyar. Persze csak akkor, ha két kupica pálinka indítja, majd egy jó kancsó bikavér kíséri az étkezést. Ilyenkor nem csak az ősökről meg a szülőföldről regélnek egymásnak az emberek, de recepteket is cserélnek, mégpedig olyan gyöngéden, ahogyan szülő mond esti mesét gyermekeinek. Egy-egy szépen, illatosan elmesélt recept, még ha az elején könnyet csal is a szemekbe, képes álomba ringatni a honvágy fájdalmát.

Jut eszembe, könnyek. Nagy vacsorát rendezett tucatszai meghívottjának félig olasz, félig osztrák származású, idős barátom, aki tehetséges, szenvedélyes szakács, így hát tobzódtunk a rafinált élvezetekben. Nem tudom hányadik fogás után, könnyekig hatalmas, gőzölgő fazekat helyeztet az asztal közepére. Mielőtt leemelte volna a fedőt, meghatódva elmondta: utoljára gyermekkorában volt alkalma ebből a kolbászból, egy kis emilia-romagnai falu helyi specialitásából falatozni. Most nagy nehezen hozzájutott, és a különleges ételt önzetlenül meg akarja velünk, barátaival, ma este osztani. Gyanútlanul vártuk a fedő alatt megbújó meglepetést. Szörnyű volt! Én tényleg bármit és általában élvezettel megeszek, de ez alkalommal majdnem én is bedobtam a törülközőt. Valami nyúlós, zselészerű, enyhén bűdös nyákos massa volt hurkaszerűen megtöltve és lobogó fűszeres vízben felfőzve. Talán hidegen, fagyasztva, sok csípős mustárral és tormával még elment volna, de ebben a formában háborgott tőle a gyomrunk. Így vagy úgy, de mindenkinek sikerült valahogy az adagjától diszkréten megszabadulni, senki nem ette meg azt. A szobában szaladgáló két kutya meg három macska jóllakott estére. Öreg barátom nem fogott gyanút. Én, mivel mellette ültem, udvariasságból nagy nehezen legyűrtem az adagomat és megkönnyebültem a magyar boroshordók kiválóságáról tartottam kiselőadást. Barátom eközben különleges húskészítményét, illetve örömkönyeit nyelte. Hirtelen áriába kezdett, hogy ugye, milyen finom a nyákos kolbász? Szemmel láthatóan az ízek-illatok szárnyán hazaérkezett ősei falujába és engem is magával akart vinni: kitett a tányéromra még egy darabot. - Örömmel megosztom veled, mert látom, hogy ízlik és szereted! - ölelt át meghatódva. - Körülöttem forgott már a világ. Emberfeletti erőfeszítéssel legyűrtem az újabb adagot, majd az asztalról kétségbeesetten felragadtam a pálinkát és egyszuszra kiittam felét az üvegnek. Egy perc múlva hazaérkeztem Székelyföldre, és anyám éppen azt kérdezte, mit ennék ebédre szívesen: véres- vagy májashurkát?...

Másréti Kató Zoltán – Bécs, 2020

.....

A Bécsi Posta küldetése:

- A bécsi székhelyű Bornemisza Péter Társaság (BPT) online folyóirata, szellemi fórumot biztosít a magyar diaszpórában élőknek és alkotóknak, illetve a magyar diaszpórával foglalkozóknak.
- Nem csak a kisebb-nagyobb közösségek, de minden egyes ember élete és sorsa is érdekel minket. A múlt éppúgy foglalkoztat, mint a diaszpórában élők mindennapjai. Munkánkkal fennmaradásunk esélyeit reméljük erősíteni.
- Hisszük, hogy a diaszpórában élő magyarok érdekeltek egymás megismerésében, és sajátos életvitelük - életfelfogásuk által képesek egymással együttműködni.
- A magyar diaszpóra sokrétű családi, kulturális és társadalmi kapcsolatban áll a befogadó közeggel, melyben tevékenyen létezik. Nem csak a magunk, de a teljes magyar nemzet számára is értékesek ezek a kapcsolatok, ezért dokumentálásukra bő teret biztosítunk.
- A magyar diaszpóranak nem csak Magyarországgal, hanem az anyaország határain kívül élő magyar nemzeti kisebbségekkel is közvetlen kapcsolatokat szükséges ápolnia. Igyekszünk ezeket a kapcsolatokat erősíteni.
- Folyóiratunk elsődleges nyelve a magyar, de szerzőink és fordítóink révén más nyelveken is szívesen megszólalunk. Hiszünk a soknyelvűség fontosságában, míg anyanyelvünk ékességére vigyázunk.
- A *Bécsi Posta online kulturális-közéleti folyóirat* egy reményteljes próbálkozás. Szellemi műhelyünk önállóságához, szabadon gondolkodó státuszunk szuverenitásához minden körülmények között ragaszkodunk, ezért támogatóinkat kizárólag az Olvasók, az önzetlen magánemberek és vállalkozók, egyesületek és közösségek tagjai sorából reméljük.
- Szerzőink közé várjuk mindazokat, akik a magyar diaszpórában élnek bárhol a világon, és eredeti, még sehol nem közölt irodalmi vagy más természetű írott alkotással, önéletrírással, családtörténettel, családi albummal vagy a magyar diaszpóra múltjára és jelenére vonatkozó bármilyen más dokumentummal jelentkeznek. Ugyancsak szerzőnk lehet, aki a magyar diaszpórára vonatkozó saját kutatást végzett, végez és eredményeit közölné, illetve mindazok, akik életpályájuk folyamán ismereteket és tapasztalatokat szereztek a magyar diaszpórával kapcsolatban. Meghívott előadóink, illetve felkért szerzők is közölnek lapunkban. Külön hangsúlyozzuk, hogy a másod-, harmad- és többedgenerációs leszármazottak, magyar felmenőikről, emlékeikről, magyar kötődéseikről nem csak magyar, de más nyelven is írhatnak nekünk! • *You are welcome to tell us and our readers about your „Hungarian memories” in all languages!* • *Gerne können Sie uns und unseren Lesern in allen Sprachen von Ihren „ungarischen Erinnerungen“ erzählen!* • *¡Les invitamos a contarnos a nosotros y a nuestros lectores sus "recuerdos húngaros" en todos los idiomas!* • *N'hésitez pas à nous raconter, ainsi qu'à nos lecteurs, vos « souvenirs hongrois » dans toutes les langues!* •

ROVATOK:

Körkérdés – Amit tudnunk kell.

Magyarok, ha megszólalnak – *Élettörténetek, (mély)interjúk, visszaemlékezések, önéletírások.*
Az egyik legfontosabb kincs, amit utódainkra és közösségükre hagyhatunk: saját életünk története.

Vegyesházasság – Párkapcsolaton, családon belüli kulturális interferenciák

Generációk – A diaszpóra gyermekei

Közös házunk tája – Az európai magyar diaszpóra

Aranymetszés – Alkotók a magyar diaszpórában: művészek, tudósok, mesterek

Grenadírmars – Bécsből nézve a világ

Vendégelőadók – A Bornemisza Péter Társaságban elhangzott előadások anyagai

Visszatekintés – írások hajdani Bécsi Posta számokból

Haza a fazékban – Magyar életmód a világ körül

Holdudvar – Podcast

Papír, tinta, megabyte – Támogatóink

Másréti Kató Zoltán
BPT elnök